

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ЦІСЮАНЬ ВЕЙ

УДК 378+371.134+001.89+005.95-051

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ
ДО ЕКСПЕРТНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Одеса – 2018

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, доцент
Черненко Наталія Миколаївна,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
професор кафедри управління освітніми закладами та державної служби.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Сущенко Андрій Віталійович,
Класичний приватний університет,
завідувач кафедри освіти та управління навчальним закладом;

кандидат педагогічних наук, доцент
Вознюк Лідія Володимирівна,
Дніпровська академія неперервної освіти,
доцент кафедри освітнього менеджменту.

Захист дисертації відбудеться «27» березня 2018 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.053.01 Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65029, м. Одеса, вул. Ніщинського, 1.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65020, м. Одеса, вул. Старопорто-франківська, 36.

Автореферат розіслано «27» лютого 2018 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. А. Княжева

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Експертно-аналітична діяльність є динамічним процесом, що інтенсивно розвивається і модифікується. Модернізація системи управління освітою зумовила формування нової культури оцінки в освітньому просторі України. Відповідно до Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року об'єктивне оцінювання діяльності закладу освіти є запорукою його подальшого розвитку, характерною особливістю якого є інтеграція освітньої експертизи з різними технологіями оцінювання, розвиток методів комплексної оцінки освітніх процесів і зростання вагомості самооцінок шкіл. Оцінювання діяльності загальноосвітнього закладу було та залишається складною процедурою й перспективним шляхом удосконалення його діяльності, оскільки ефективне управління установою неможливе без використання професійних експертних висновків і рекомендацій.

Експертна діяльність у системі управління навчанням є ключовим механізмом регулювання її розвитку в цілому та окремих її компонентів. У сучасному освітньому просторі України освітні заклади стали повноправними суб'єктами ринкової економіки, самостійно визначають напрями свого розвитку, цілі та методи їх досягнення. Динамічно зростає потреба в різних експертних оцінках, стимулюється як діяльність відповідних інститутів, що спеціалізуються на аналізі та прогнозі в галузі освіти, так і розвитку педагогічної експертизи, оскільки саме вона призначена для виконання іншого завдання: всебічного аналізу та дослідження елементів освітньої системи, самостійного розроблення рекомендацій щодо її розвитку. Зазначені функції є новими та нетрадиційними для управлінців у сфері освіти, що зумовлює виникнення труднощів під час їх реалізації.

Проблему фахової підготовки майбутніх менеджерів освіти досліджували такі вчені: В. Берега, В. Візнюк, Л. Вознюк, В. Гладкова, Н. Кічук, Н. Коломінський, Т. Сорочан, А. Сущенко, М. Торган, С. Хаджираєва та ін.

В останні десятиріччя об'єктом наукових інтересів виступили різні аспекти експертно-аналітичної діяльності, а саме: науково-методичне забезпечення експертної діяльності (Г. Єльнікова, З. Рябова, І. Петренко, Є. Стачева та ін.), експертиза педагогічних об'єктів (І. Маноха, В. Редюхін, О. Ставицький, М. Стасюк та ін.), можливості експертизи освітніх інновацій, освітніх систем (Л. Даниленко, О. Касьянова, Т. Новикова, А. Панченко, Л. Подимова, В. Сластьонін, І. Тригуб та ін.), структура процедур аналітичної та експертної діяльності (В. Бондар, Д. Іванов, Ю. Конаржевський, Є. Павлютенков та ін.), експертиза освітньої діяльності шкіл (А. Боднар), цільове управління навчанням на основі кваліметричного методу (Г. Дмитренко), оцінка ефективності роботи школи (С. Завадська, А. Локшина

та ін.), підготовка школи до інспектування (Н. Мурашко), самоаналіз організації функціонування освітнього закладу (В. Ковалева) тощо.

Водночас проблеми змістового й науково-методичного характеру, що стосуються безпосередньої організації та проведення експертно-аналітичних процедур у загальноосвітніх закладах, розкрито недостатньо.

У системі підготовки майбутніх менеджерів освіти наявні певні суперечності між: змістом підготовки майбутніх менеджерів освіти та їхньою здатністю ефективно виконувати функції експертно-аналітичної діяльності; сучасними вимогами до професійної діяльності менеджерів освіти та необхідністю розроблення науково-теоретичної бази їхньої підготовки. Розв'язання означених суперечностей зумовило вибір теми дисертаційного дослідження **«Підготовка майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукове дослідження виконано в межах наукової теми кафедри управління освітніми закладами та державної служби «Теорія і практика розвитку сучасної освіти та вдосконалення системи управління навчальними закладами» (№ 0111U009910), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Автором досліджено аспект підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах.

Тему дисертації затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 12 від 30.06.2016 р.).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й експериментально апробувати педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах.

Завдання дослідження:

1. Визначити й обґрунтувати сутність і структуру феноменів «експертно-аналітична діяльність майбутніх менеджерів освіти» та «підготовленість майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах»; уточнити поняття «експертно-аналітична діяльність», «експертиза».

2. Виявити критерії, показники та схарактеризувати рівні підготовленості майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах.

3. Визначити педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах.

4. Розробити й апробувати модель та експериментальну методику підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – зміст і методика підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах.

Гіпотеза дослідження – підготовка майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах буде ефективною, якщо реалізувати такі педагогічні умови: інтеграція змісту навчальних дисциплін щодо їх спрямованості на набуття знань, необхідних майбутнім менеджерам освіти для здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі; актуалізація позитивної мотивації майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в процесі фахової підготовки; використання інноваційних методів, спрямованих на набуття майбутніми менеджерами освіти досвіду здійснення експертно-аналітичної діяльності в професійно-педагогічних ситуаціях.

Методи дослідження: теоретичні – аналіз і систематизація філософської, управлінської, психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури з метою визначення стану і теоретичного обґрунтування проблеми підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах, визначення педагогічних умов підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах; емпіричні – опитування й анкетування майбутніх менеджерів освіти з метою виявлення рівня їхньої підготовленості до експертно-аналітичної діяльності; моделювання, педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний і прикінцевий етапи) – з метою перевірки ефективності експериментальної методики підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах; методи математичної статистики (статистична обробка результатів експериментальної роботи та їх інтерпретація з використанням t – критерію Стьюдента) – з метою перевірки достовірності результатів дослідження та підтвердження його гіпотези.

База дослідження. Дослідницько-експериментальну роботу проведено в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Бердянському державному педагогічному університеті, Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії, Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького. Експериментальним дослідженням було охоплено 222 особи. У формувальному експерименті взяли участь 106 майбутніх менеджерів освіти.

Наукова новизна дослідження: уперше розкрито сутність феноменів «експертно-аналітична діяльність майбутніх менеджерів освіти» і «підготовленість майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах»; визначено й обґрунтовано структуру підготовленості до експертно-аналітичної діяльності майбутніх менеджерів освіти (гносеологічний, інструментально-процесуальний, особистісно-рефлексивний компоненти), педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах (інтеграція змісту навчальних дисциплін щодо їх спрямованості на набуття знань, необхідних майбутнім менеджерам освіти для здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі; актуалізація позитивної мотивації майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в процесі фахової підготовки; використання інноваційних методів, спрямованих на набуття майбутніми менеджерами освіти досвіду здійснення експертно-аналітичної діяльності в професійно-педагогічних ситуаціях); виявлено критерії, показники та схарактеризовано рівні (достатній, задовільний, низький, критичний) підготовленості майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах. Обґрунтовано модель підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах; уточнено поняття «експертно-аналітична діяльність», «експертиза»; подальшого розвитку набули теорія і методика підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах.

Практична значущість дослідження полягає в розробленні й апробації діагностувальної та експериментальної методик підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі, спецкурсу «Ліцензування та атестація освітнього закладу»; системи вправ, міні-кейсів, тренінгів, що можуть бути використані в закладах вищої освіти, післядипломній освіти, у процесі написання навчально-методичних посібників із менеджменту освіти.

Особистий внесок здобувача в роботах, опублікованих у співавторстві. У праці [10] автором схарактеризовано особливості управлінської культури менеджерів освіти.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (акт про впровадження № 2700/20 від 24.11.2017 р.), Бердянського державного педагогічного університету (акт про впровадження № 625 від 20.11.2017 р.), Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (довідка про впровадження №271/03 від 24.11.2017 р.), Ізмаїльського державного гуманітарного університету (акт про впровадження № 1-7/814 від 05.12.2017 р.), Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

(акт про впровадження № 625 від 20.11.2017 р.), Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (акт про впровадження № 841 від 14.10.2017 р.).

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження викладено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Управління навчальним закладом: досвід, проблеми та перспективи» (Одеса, 2014, 2016), «Управління якістю підготовки фахівців» (Одеса, 2016), «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (Переяслав-Хмельницький, 2016), «Управління та інновації в освіті: досвід, проблеми та перспективи» (Одеса, 2017), «Проблеми якості дошкільної освіти і професійної підготовки майбутніх педагогів у вищій школі» (Одеса, 2017).

Основні результати дослідження висвітлено в 11 публікаціях, із них 5 статей у фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному періодичному науковому виданні, 5 – апробаційного характеру (1 – у співавторстві).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (201 найменування), 11 додатків, що займають 55 сторінок. Повний обсяг дисертації складає 272 сторінки. Основний текст дисертації викладено на 191 сторінці. Робота містить 14 таблиць і 8 рисунків, що займають 3 сторінки основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету, гіпотезу, завдання дослідження, схарактеризовано методи дослідження; розкрито наукову новизну, практичну значущість дисертації, подано дані щодо апробації, впровадження одержаних результатів і структури роботи.

У першому розділі «**Теоретичні засади підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності**» визначено й обґрунтовано сутність і структуру феноменів «експертно-аналітична діяльність майбутніх менеджерів освіти» та «підготовленість майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах», уточнено поняття «експертно-аналітична діяльність», «експертиза», визначено педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах.

Аналіз наукових джерел з означеної проблеми дозволив дійти висновку, що підготовка майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі не була предметом педагогічних досліджень. Аналізуючи дисертаційні дослідження з різних аспектів експертно-аналітичної діяльності, зокрема інформаційно-аналітичної (І. Ерсъозглу, Л. Петренко), аналітичної (Ю. Глушук), аналітико-експертної (О. Боднар)

контрольно-діагностувальної (М. Торган), педагогічної експертизи (О. Касьянова) тощо, наголосимо, що проблема експертизи як складника професійної діяльності в галузі освіти є актуальною та значущою для підготовки управлінців, зокрема менеджерів освіти.

Доведено, що вчені (Т. Мерцалова, А. Моїсеєв, О. Моїсеєва, С. Косарецький та ін.) експертизу визначають у вузькому сенсі (орієнтується на безпосередні судження експертів і застосовує метод їх опитування) і широкому (використовує більшу кількість джерел експертної інформації і широкий спектр методів її отримання та обробки, є ближчою до дослідження, ніж до опитування). Поняття «експертиза» та «моніторинг» не є тотожними, оскільки моніторинг передбачає постійне збирання інформації про хід роботи, «сканування» ситуації з метою своєчасного виявлення труднощів, збоїв, проблем та їх вирішення, а метою експертизи в освіті є особливий спосіб вивчення освітніх явищ і процесів, що полягає саме в тому, щоб слугувати засобом такого самопізнання, рефлексії їхнього розвитку (М. Князева).

Експертиза освітнього процесу передбачає: експертизу освітніх проектів і програм, педагогічної діяльності, експериментальної та інноваційної діяльності, експертизу управління якістю освіти (І. Іванов).

У науковому дискурсі (М. Барбан, В. Берека, А. Бреннер, В. Гладкова, І. Ерсьозоглу, В. Жигір, З. Магдач, М. Малік, Л. Калініна, М. Кириченко, Р. Саррата, О. Сакалюк, М. Торган, Н. Черненко та ін.) ведуться дебати щодо сутності поняття «менеджер освіти» та його синонімів, а саме: «керівник загальноосвітнього закладу», «менеджер освітнього закладу», «управлінці», «освітні менеджери», «керівники», «адміністратори» та ін. Менеджер загальноосвітнього закладу є центральною фігурою освітнього процесу, який вирішує різноманітні управлінські проблеми, вміє не тільки керувати освітнім закладом із традиціями, а й досягає якісно нового рівня його розвитку, здійснює експертизу професійної діяльності, що вимагає спеціальних знань теорії і практики управління педагогічними експертизами, певних особистісних якостей.

Менеджерами загальноосвітнього закладу виступають директор, його заступники та будь-який керівник структурного підрозділу закладу освіти, а саме: керівники методичних об'єднань, гуртків тощо. Експертами-аналітиками в галузі освіти є фахівці, які доходять висновку при розгляді будь-яких питань у сфері освіти на підставі проведеного аналізу, здатні прогнозувати процеси і розробляти перспективні програми розвитку освітніх закладів.

Експертно-аналітичну діяльність розглядаємо як процес підготовки висновків до проблеми, що розглядається, застосовуючи різні методи аналізу. Експертно-аналітичну діяльність майбутніх менеджерів освіти тлумачимо як комплекс аналітичних дій, спрямованих на застосування відповідних методів, процедур, інструментарію, підготовку експертного висновку з професійно-

педагогічних ситуацій, формулювання рекомендації щодо прогнозування розвитку загальноосвітнього закладу.

Визначено, що експертиза є складником професійної діяльності менеджерів освіти, необхідною для їхньої підготовки, оскільки від якості дослідження експертного оцінювання залежить ефективність освітніх реформ. Кожний менеджер загальноосвітнього закладу повинен бути експертом у галузі освіти, володіти відповідними компетенціями, аналітичними здібностями і практичним досвідом, достатніми для експертного оцінювання педагогічних об'єктів, явищ і процесів, результатом якого є підготовка експертних висновків з метою прийняття управлінських рішень.

Підготовленість майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності є результатом підготовки, що виявляється в умінні застосовувати різні методи аналізу проблемних ситуацій за напрямками діяльності освітнього закладу та готувати експертні висновки, прогнозувати процеси, розробляти перспективні програми розвитку. Підготовленість майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності зумовлена інтеграцією гносеологічного, інструментально-процесуального, особистісно-рефлексивного компонентів. Розподіл означених компонентів має умовний характер, оскільки як сутнісні характеристики компонента, так і його показники взаємозв'язані.

Визначено й обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності: інтеграція змісту навчальних дисциплін щодо їх спрямованості на набуття знань, необхідних майбутнім менеджерам освіти для здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі; актуалізація позитивної мотивації майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в процесі фахової підготовки; використання інноваційних методів, спрямованих на набуття майбутніми менеджерами освіти досвіду здійснення експертно-аналітичної діяльності в професійно-педагогічних ситуаціях.

У другому розділі «**Дослідно-експериментальна робота з підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах**» проаналізовано стан підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в сучасній практиці вищої школи, визначено критерії та схарактеризовано рівні підготовленості майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах, розроблено й апробовано модель та експериментальну методику підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах, подано результати констатувального і формувального етапів дослідження.

Результати проведеного аналізу програм підготовки майбутніх менеджерів освіти у закладах вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент» засвідчили відсутність цілеспрямованої підготовки майбутніх менеджерів

освіти до експертно-аналітичної діяльності в процесі навчання в магістратурі, що потребує розроблення й упровадження методики підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах.

Підготовленість майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності за знаннєвим критерієм гносеологічного компонента визначалася за показниками (обізнаність з теоретичними засадами експертно-аналітичної діяльності та формами її організації в загальноосвітньому закладі; обізнаність з методами і процедурами здійснення аналізу; обізнаність з алгоритмом підготовки експертного висновку); за діяльнісним критерієм інструментально-процесуального компонента за показниками (уміння ідентифікувати проблемні ситуації в загальноосвітньому закладі; вміння планувати експертне оцінювання відповідно до напрямів діяльності загальноосвітнього закладу; вміння застосовувати методи аналізу та валідні методики оцінювання відповідно до напрямів діяльності загальноосвітнього закладу; вміння оформлювати експертні висновки та формулювати рекомендації щодо прогнозування процесів і перспективних програм розвитку); за мотиваційно-оцінним критерієм особистісно-рефлексивного компонента за показниками (наявність позитивної мотивації на здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі; усвідомленість значущості експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі; усвідомлення необхідності прийняття управлінських рішень, застосовуючи результати експертного оцінювання; здатність оприлюднювати результати експертного оцінювання суб'єктам освітнього процесу та забезпечувати зворотний зв'язок відповідно до норм педагогічної етики і культури; здатність критично оцінювати проблемні ситуації під час експертизи, прогнозуючи ймовірні наслідки).

Для визначення рівнів підготовленості майбутніх менеджерів освіти до здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі розроблено методику оцінювання із відповідним діагностувальним інструментарієм, що складається з комплексу експериментальних тестових, ситуаційних завдань і питальників, що об'єднані за цільовою настановою у три блоки. До першого блоку увійшли тестові завдання відкритого і закритого форматів (вимагали вибір із запропонованих варіантів однієї або кількох правильних відповідей, представлені категоріями логічних пар, на встановлення відповідності між визначеннями та їх сутністю). Другий блок включав міні-кейси, що спрямовані на виявлення вмінь визначати і застосовувати процедури та інструменти експертного оцінювання залежно від напрямку діяльності загальноосвітнього закладу, критично оцінювати, оприлюднювати результати суб'єктам освітнього процесу та забезпечувати зворотний зв'язок відповідно до норм педагогічної етики і культури. Третій блок представлено розробленими питальниками та модифікованими

методиками (модифікована шкала оцінювання мотивації ставлення до професійної діяльності, за А. Кареліним).

Відповідно до критеріїв і показників було схарактеризовано рівні підготовленості майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності (достатній, задовільний, низький, критичний).

Студенти достатнього рівня усвідомлюють значущість експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі, вмотивовані на її здійснення. Майбутні менеджери освіти цього рівня обізнані з теоретичними засадами експертно-аналітичної діяльності та формами її організації в загальноосвітньому закладі, методами та процедурами здійснення аналізу, алгоритмом підготовки експертного висновку. Вони вміють: ідентифікувати проблемні ситуації в загальноосвітньому закладі, планувати експертне оцінювання відповідно до напрямів діяльності загальноосвітнього закладу, застосовувати методи аналізу й оформлювати експертні висновки, формулювати рекомендації щодо прогнозування процесів і перспективних програм розвитку; приймають управлінські рішення, застосовуючи результати експертного оцінювання; здатні оприлюднювати результати експертного оцінювання суб'єктам освітнього процесу та забезпечувати зворотний зв'язок відповідно до норм педагогічної етики і культури, критично оцінювати проблемні ситуації під час експертизи, прогнозуючи ймовірні наслідки.

Майбутні менеджери освіти задовільного рівня досліджуваної підготовленості усвідомлюють значущість експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі, вмотивовані на її здійснення. Вони здебільшого обізнані з теоретичними засадами експертно-аналітичної діяльності, формами її організації в загальноосвітньому закладі, методами та процедурами здійснення аналізу, алгоритмом підготовки експертного висновку. Магістранти цього рівня вміють: ідентифікувати проблемні ситуації в загальноосвітньому закладі, планувати експертне оцінювання відповідно до напрямів діяльності загальноосвітнього закладу; застосовувати методи аналізу й оформлювати експертні висновки, формулювати рекомендації щодо прогнозування процесів і перспективних програм розвитку; приймають управлінські рішення, застосовуючи результати експертного оцінювання, при цьому припускаються окремих помилок, не завжди вміють застосовувати знання в ситуаціях з новими умовами. Студенти магістратури цього рівня здатні оприлюднювати результати експертного оцінювання суб'єктам освітнього процесу, забезпечувати зворотний зв'язок відповідно до норм педагогічної етики і культури, критично оцінювати проблемні ситуації під час експертизи, прогнозуючи ймовірні наслідки, однак не завжди спроможні обґрунтувати їх.

Студенти низького рівня усвідомлюють значущість експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі, вмотивовані на її здійснення. Вони недостатньо обізнані з теоретичними засадами експертно-аналітичної діяльності

та формами її організації в загальноосвітньому закладі, методами та процедурами здійснення аналізу, алгоритмом підготовки експертного висновку. Вони здебільшого ідентифікують проблемні ситуації в загальноосвітньому закладі, здійснюють планування експертного оцінювання відповідно до напрямів діяльності загальноосвітнього закладу, але не завжди доречно обирають види й методи аналізу, припускаються низки помилок, оформлюючи експертні висновки, формулюють рекомендації, не вміють застосовувати знання в ситуаціях з новими умовами. Студенти магістратури цього рівня здатні оприлюднювати результати експертного оцінювання суб'єктам освітнього процесу, проте не забезпечують зворотного зв'язку, не завжди критично оцінюють проблемні ситуації під час експертизи, прогнозують ймовірні наслідки, однак не спроможні переконливо обґрунтувати їх.

Майбутні менеджери освіти критичного рівня не завжди мотивовані на здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі, хоча усвідомлюють її значущість. Вони фрагментарно обізнані з теоретичними засадами експертно-аналітичної діяльності та формами її організації в загальноосвітньому закладі, методами та процедурами здійснення аналізу, алгоритмом підготовки експертного висновку. Майбутні менеджери освіти цього рівня не здатні оперативно переносити знання на практику, вміють ідентифікувати проблемні ситуації в загальноосвітньому закладі, але не вміють правильно планувати експертне оцінювання відповідно до напрямів діяльності загальноосвітнього закладу, недоречно обирають види і методи аналізу, в оформленні експертних висновків формулюють недоцільні рекомендації, припускаються помилок, не вміють застосовувати знання в ситуаціях з новими умовами. Студенти цього рівня здатні оприлюднювати результати експертного оцінювання суб'єктам освітнього процесу, але не забезпечують зворотного зв'язку, не вміють критично оцінювати проблемні ситуації під час експертизи, не спроможні прогнозувати ймовірні наслідки.

Результати констатувального експерименту засвідчили, що підготовленість майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі розподілились у такий спосіб: достатній рівень – у 4,7% респондентів ЕГ та 5,2% КГ, задовільний рівень було виявлено в 14,2% майбутніх менеджерів освіти ЕГ та 13,8% КГ, низький рівень – у 37,7% студентів магістратури ЕГ та 38,8% – КГ, критичний – у 43,4% майбутніх менеджерів освіти ЕГ і 42,2% – КГ.

Розроблена модель підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі (див. рис.) обіймає три етапи (когнітивно-збагачувальний, практико-дієвий, самостійно-інтерпретаційний), містить педагогічні умови, мету, навчальні цілі, зміст, методи і форми організації навчання на кожному етапі підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі.

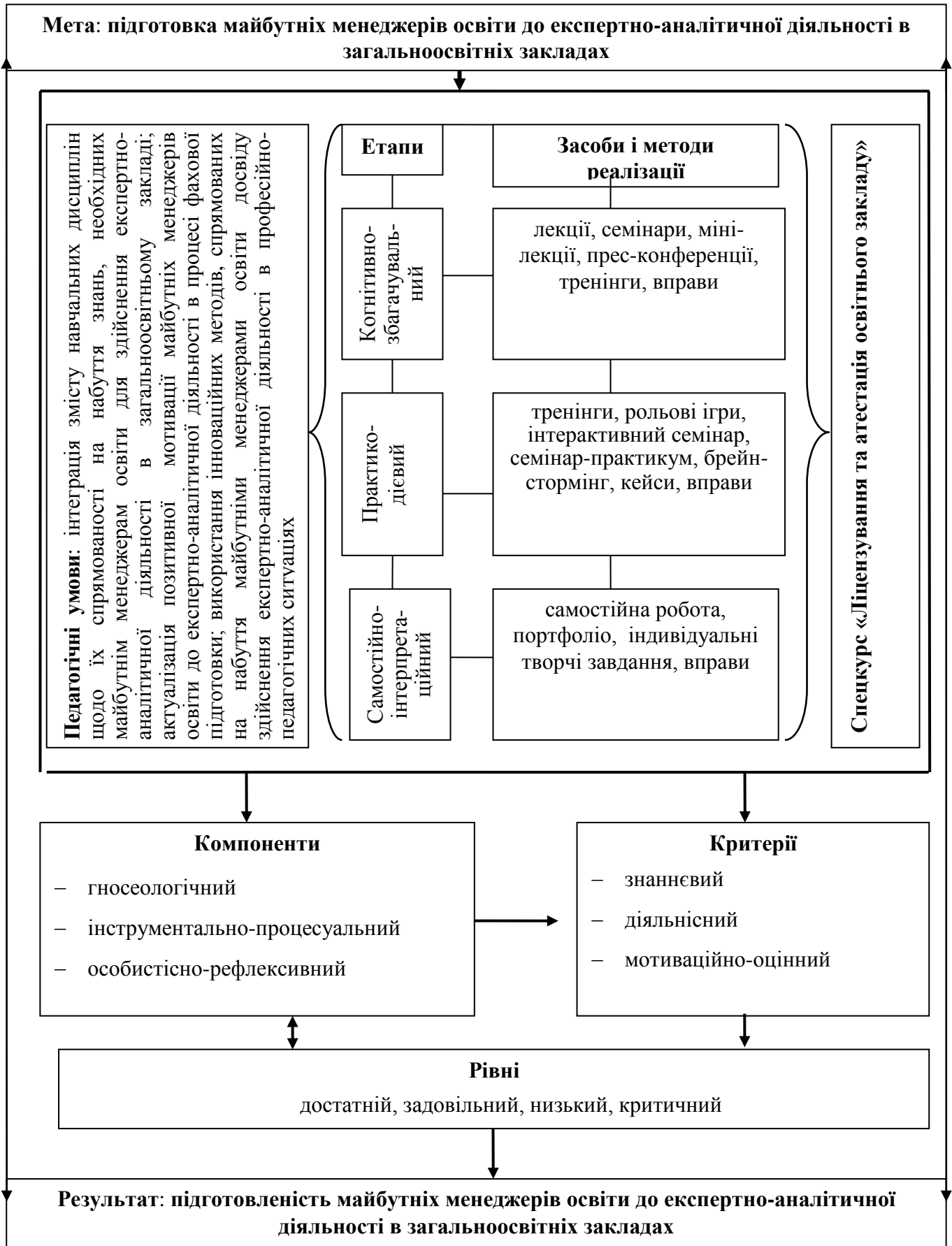

Рис. Модель підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах

Цілеспрямована робота з підготовки майбутніх менеджерів освіти до здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах проводилася зі студентами експериментальної групи в процесі викладання спецкурсу «Ліцензування та атестація освітнього закладу», на заняттях з таких навчальних дисциплін, як: «Аудит і оцінювання управлінської діяльності», «Освітні технології та управління навчально-виховним процесом», «Методологія наукового пізнання в галузі освіти», «Керівник навчального закладу та техніка управлінської діяльності».

З метою реалізації завдань формувального етапу експерименту для студентів магістратури освітньо-професійної програми «Управління навчальним закладом» було розроблено спецкурс «Ліцензування та атестація освітнього закладу», що розрахований на 120 годин (4 кредити), з яких 8 годин відводилося на лекційні заняття, 22 години – на практичні заняття, 90 годин – на самостійну роботу студентів магістратури, з них 20 годин – на виконання індивідуальних творчих завдань. Спецкурс мав за мету створити умови для практичного оволодіння майбутніми менеджерами освіти експертно-аналітичною діяльністю в загальноосвітньому закладі, науково-теоретичними засадами ліцензування та атестації закладів освіти, формуванні компетентностей майбутніх працівників з питань оцінювання діяльності закладів освіти, ознайомлення з процедурою ліцензування та атестації загальноосвітнього закладу.

Завданнями спецкурсу виступили: ознайомлення студентів з ключовими поняттями й категоріями ліцензування, атестації, контролю, діагностики, оцінювання якості освіти; розкриття вимоги до підготовки та проведення ліцензування, атестації загальноосвітніх закладів; формування вмінь аналізувати діяльність загальноосвітнього закладу, оформлювати документи відповідно до вимог атестаційних і ліцензійних справ; формування вмінь складати експертний висновок за результатами перевірки, здійснювати оцінювання діяльності загальноосвітнього закладу за різними напрямками.

Експериментальна методика підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі передбачала комплексне впровадження педагогічних умов на когнітивно-збагачувальному, практико-дієвому і самостійно-інтерпретаційному етапах. На першому – когнітивно-збагачувальному – етапі засобами реалізації виступили лекції, семінари, прес-конференція «Аналіз програми перевірки діяльності загальноосвітнього закладу», дискусія «Якість та ефективність освітнього процесу загальноосвітнього закладу», тренінг «Можливості застосування сучасних методів наукового пізнання в галузі освіти»), вправи («Мислення під прямим кутом», «Сінквейн»), спрямовані на здобуття студентами теоретичних знань щодо здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах, вдосконалення вмінь застосовувати методи аналізу та процедури,

забезпечення зворотного зв'язку із суб'єктам освітнього процесу відповідно до норм педагогічної етики і культури, що зумовило вмотивування майбутніх менеджерів освіти до здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі.

Метою другого – практико-дієвого – етапу було формування в майбутніх менеджерів освіти практичних умінь і навичок, необхідних для здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах. На цьому етапі проведено тренінг «Аналіз програми відповідності загальноосвітнього закладу ліцензійним умовам», дискусію «Атестація загальноосвітнього закладу», семінар «Нормативне забезпечення процедур державного контролю за діяльністю освітніх закладів», семінар-практикум «Оцінювання роботи педагогічних працівників», ділові «Ліцензуємо заклад» та рольові «Експертиза навчального плану загальноосвітнього закладу» ігри, бліц-гра «Досягни мети...», вправи («Експертиза розкладу занять учнів», «Я – експерт» тощо), професійні ситуації, розроблено моніторингові та експертні дослідження, підготовлено експертні висновки («Результати перевірки») тощо.

Для формування вмінь ідентифікувати проблемні ситуації в загальноосвітньому закладі майбутнім менеджерам освіти пропонувалися міні-кейси «Технології оцінювання діяльності освітнього закладу», «Дії керівника...», «У чому проблема?», під час виконання яких вони повинні були не лише ідентифікувати проблемні ситуації, що потребують експертування, а й запропонувати шляхи їх розв'язання, дати рекомендації щодо прогнозування процесів і розвитку ситуації.

Вправи («Ментальні карти», «Мислення під прямим кутом», «Фішбоун» тощо) мотивували на набуття магістрантами знань щодо специфіки здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі, формування умінь ідентифікувати проблемні ситуації та планувати експертне оцінювання відповідно до напрямів його діяльності, застосовуючи різні методики й технології, усвідомлення значущості експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі.

Третій – самостійно-інтерпретаційний – етап був спрямований на набуття магістрантами вмінь опрацьовувати знання на практиці самостійно і передбачав виконання індивідуальних творчих завдань (есе «Діалогові комунікації – запорука успіху експерта-керівника»), експертування напрямів діяльності загальноосвітнього закладу («Методи оцінювання діяльності загальноосвітнього закладу»), створення власних портфоліо «Сучасні підходи, методики, технології оцінювання діяльності загальноосвітнього закладу», написання тез-доповідей («Організація та проведення самоаналізу загальноосвітнього закладу», «Інструменти та процедури експертного оцінювання», «Інформаційно-технологічне забезпечення діагностики якості освіти», «Тест як інструмент педагогічних вимірів»), що сприяло застосуванню

здобутих майбутніми менеджерами освіти знань, умінь і навичок під час проходження управлінської практики, набуттю ними певного досвіду у здійсненні експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі.

По завершенні формувального етапу експерименту проведено прикінцеве обстеження, метою якого було виявлення змін у рівнях сформованості підготовленості майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі в ЕГ і КГ, результати якого подано в таблиці.

Таблиця

Порівняльні результати рівнів підготовленості майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах на констатувальному і прикінцевому етапах експерименту (у %)

Рівні сформованості Групи респондентів	Достатній рівень	Задовільний рівень	Низький рівень	Критичний рівень
ЕГ на констатувальному етапі	4,7	14,2	37,7	43,4
ЕГ на прикінцевому етапі	17,9	51,0	26,4	4,7
КГ на констатувальному етапі	5,2	13,8	38,8	42,2
КГ на прикінцевому етапі	6,0	14,6	39,7	39,7

Як засвідчує таблиця, на прикінцевому етапі експериментально-дослідної роботи було отримано такі дані: кількість магістрантів, які засвідчили підготовленість до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах на достатньому рівні в ЕГ зросла з 4,7% до 17,9%, тобто на 13,2%; у майбутніх менеджерів освіти КГ – з 5,2% до 6,0%, що становить лише 0,8%; на задовільному рівні в ЕГ – збільшилася з 14,2% до 51,0%, тобто на 36,8%; у магістрантів КГ – з 13,8% до 14,6% (на 0,8%). На низькому рівні кількість магістрантів із досліджуваної підготовленості в ЕГ зменшилася з 37,7% до 26,4%, тобто на 11,3%; у респондентів КГ – з 38,8% до 39,7%, а саме збільшилася на 0,9%; на критичному рівні в ЕГ – зменшилася з 43,4% до 4,7% (на 38,7%), тоді як у респондентів КГ – з 42,2% до 39,7% (лише на 2,5%).

Одержані дані засвідчують, що розроблена модель і експериментальна методика підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах позитивно вплинули на якість підготовленості майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах, що підтверджено методами математичної

статистики (емпіричне значення за t – критерієм Стьюдента). У процесі перевірки рівності середніх значень для зв'язних вибірок було визначено $t = 21,96$ для експериментальної групи, при $\alpha = 0,01$ і $n = 106$. Із таблиці критичних значень t -критерію Стьюдента за визначеною мірою свободи і кількістю респондентів у вибірці знайшли $t_{0,01} = 2,62$, виявлено, що $t > t_{0,01}$. З огляду на те, що різниця між порівнюваними показниками є статистично значущою, дійшли висновку щодо ефективності запропонованої методики підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах.

ВИСНОВКИ

У дисертації подано теоретичне узагальнення і нове розв'язання наукової проблеми, що полягає в розробленні й науковому обґрунтуванні педагогічних умов, моделі, експериментальної методики підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах.

1. Визначено, що експертно-аналітична діяльність майбутніх менеджерів освіти є комплексом аналітичних дій, спрямованих на застосування відповідних методів, процедур, інструментарію, підготовку експертного висновку з професійно-педагогічних ситуацій, формулювання рекомендації щодо прогнозування розвитку загальноосвітнього закладу. Експертно-аналітичну діяльність розглядаємо як процес підготовки висновків до проблеми, що розглядається, застосовуючи різні методи аналізу. Експертиза – особливий спосіб вивчення освітніх процесів і явищ, важливий складник професійної діяльності менеджерів освіти, оскільки від якості дослідження експертного оцінювання залежатиме ефективність освітніх реформ.

2. Підготовленість майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності є результатом підготовки майбутніх менеджерів освіти, який виражається в умінні застосовувати різні методи аналізу проблемних ситуацій за напрямками діяльності освітнього закладу та готувати експертні висновки, прогнозувати процеси, розроблювати перспективні програми розвитку.

3. Виявлено компоненти (гносеологічний, інструментально-процесуальний, особистісно-рефлексивний) і критерії підготовленості майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах з відповідними показниками: знанневий (обізнаність з теоретичними засадами експертно-аналітичної діяльності та формами її організації в загальноосвітньому закладі, обізнаність з методами і процедурами здійснення аналізу, обізнаність з алгоритмом підготовки експертного висновку); діяльнісний (уміння ідентифікувати проблемні ситуації в загальноосвітньому закладі; вміння планувати експертне оцінювання відповідно до напрямів діяльності загальноосвітнього закладу; вміння застосовувати методи аналізу та валідні методики оцінювання відповідно до

напрямів діяльності загальноосвітнього закладу; вміння оформлювати експертні висновки та формулювати рекомендації щодо прогнозування процесів та перспективних програм розвитку); мотиваційно-оцінний (наявність позитивної мотивації на здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі; усвідомленість значущості експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі; усвідомлення необхідності прийняття управлінських рішень, застосовуючи результати експертного оцінювання; здатність оприлюднювати результати експертного оцінювання суб'єктам освітнього процесу та забезпечити зворотний зв'язок відповідно до норм педагогічної етики і культури; здатність критично оцінювати проблемні ситуації під час експертизи, прогнозуючи ймовірні наслідки).

Схарактеризовано рівні підготовленості майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах (достатній, задовільний, низький, критичний).

4. Визначено й обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах: інтеграція змісту навчальних дисциплін щодо їх спрямованості на набуття знань, необхідних майбутнім менеджерам освіти для здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі; актуалізація позитивної мотивації майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в процесі фахової підготовки; використання інноваційних методів, спрямованих на набуття майбутніми менеджерами освіти досвіду здійснення експертно-аналітичної діяльності в професійно-педагогічних ситуаціях.

5. Розроблено й апробовано модель та експериментальну методику підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах, що обіймала три етапи: когнітивно-збагачувальний, практико-дієвий, самостійно-інтерпретаційний. У межах кожного етапу реалізовано педагогічні умови, навчальні цілі, зміст навчання, засоби реалізації, очікувані результати щодо підготовленості майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах. Реалізація розробленого спецкурсу «Ліцензування та атестації освітнього закладу» здійснювалась у процесі тренінгів, рольових ігор, інтерактивного семінару, брейн-стормінгів, мультимедійних презентацій, методів асоціацій, «мозкового штурму».

5. Ефективність моделі експериментальної методики підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах з реалізацією визначених педагогічних умов підтверджено результатами експерименту. В ЕГ достатнього рівня досягли 17,9% майбутніх менеджерів освіти (було 4,7%), задовільного – 51,0% (було 14,2%), на низькому залишилося 26,4% (було 37,7%), на критичному – 4,7% студентів магістратури (було 43,4%). Щодо майбутніх менеджерів освіти КГ, то

на прикінцевому етапі в них також відбулися певні позитивні зміни. Так, достатній рівень підготовленості до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах виявлено у 6,0% магістрантів (було 5,2%); на задовільному рівні залишилося 14,6% (було 13,8%), на низькому – 39,7% (було 38,8%) майбутніх менеджерів освіти і на критичному – 39,7% (було 42,2%).

Статистична обробка отриманих кількісних даних щодо рівнів підготовленості майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах із застосуванням t – критерію Стьюдента засвідчила статистичну значущість позитивних зрушень в експериментальній групі шляхом упровадження запропонованих педагогічних умов, моделі й експериментальної методики.

Проведене дослідження не висвітлює всіх аспектів проблеми підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах. Перспективу подальших досліджень вбачаємо в розробленні технології оцінювання результатів діяльності керівників загальноосвітніх закладів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Цісюань Вей Експертне оцінювання у професійній діяльності менеджерів освіти / Вей Цісюань // Наука і освіта. – 2016. – № 1 СХХХХІІ. – С. 123–133.

2. Цісюань Вей Експертно-аналітична діяльність керівника навчального закладу: теоретичний аспект / Вей Цісюань // Молодь і ринок. – 2016. – № 8 (139). – С. 142–145.

3. Цісюань Вей Методика підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності / Вей Цісюань // Науковий вісник. – 2017. – № 5 (118). – С. 123–128.

4. Цісюань Вей Специфічні особливості експертизи у сфері освіти / Вей Цісюань // Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2016. – № 13. – С. 91–96.

5. Цісюань Вей Структура підготовленості майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах / Вей Цісюань // Науковий вісник. – 2017. – № 4 (117). – С. 113–117.

6. Цісюань Вей Современные подходы к оцениванию деятельности учебного заведения / Вей Цісюань // Psihologie. Pedagogie speciala. Asistenta sociala a Universitatii Pedagogice de Stat «Ion Creanga» din Chisinau. – 2017. – № 46 (1). – С. 49–56.

7. Цісюань Вей Сучасні аспекти управлінської культури менеджерів освіти / Вей Цісюань, О. Сакалюк // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [Управління навчальними закладами: досвід, проблеми та перспективи], (29–30 жовтня 2014 р.). – Ч. 2. –Одеса, 2014. – С. 4–7.

8. Цісюань Вей Оценочно-контрольная функция в деятельности менеджеров образования / Вей Цісюань // Матеріали міжнар. наук.-метод. конф. [Управління якістю підготовки фахівців], (21–22 квітня 2016 р.). – Одеса : Одеська державна академія будівництва та архітектури. – С. 148–150.

9. Цісюань Вей Управлінська діяльність менеджера навчального закладу: види та функції / Вей Цісюань // Матеріали XIV міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. [«Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»] (3–4 червня 2016 р.) : зб. наук. пр. – Переяслав-Хмельницький, 2016. – Вип. 14. – С. 221–224.

10. Цісюань Вей Анализ зарубежных моделей оценки деятельности учебных заведений/ Вей Цісюань // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [Управління навчальними закладами: досвід, проблеми та перспективи], (27–28 жовтня 2016 р.). – Одеса, 2016. – С. 43–45.

11. Цісюань Вей Порівняльний аналіз результатів сформованості експертно-аналітичної підготовленості у майбутніх менеджерів освіти / Вей Цісюань // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [Управління та інновації в освіті: досвід, проблеми та перспективи], (26–27 жовтня 2017 р.). – Одеса, 2017. – С. 75–76.

АНОТАЦІЯ

Цісюань В. Підготовка майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», МОН України – Одеса, 2018.

У дисертації вперше визначено педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі (інтеграція змісту навчальних дисциплін щодо їх спрямованості на набуття знань, необхідних майбутнім менеджерам освіти для здійснення експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому закладі; актуалізація позитивної мотивації майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в процесі фахової підготовки; використання інноваційних методів, спрямованих на набуття майбутніми менеджерами освіти досвіду здійснення експертно-аналітичної діяльності в професійно-педагогічних ситуаціях); розкрито сутність і структуру феноменів «експертно-аналітична діяльність майбутніх менеджерів освіти» та «підготовленість майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах»; визначено її компоненти (гносеологічний, інструментально-процесуальний, особистісно-рефлексивний), критерії (знаннєвий, діяльнісний, мотиваційно-оцінний) з відповідними показниками; схарактеризовано рівні підготовленості (достатній,

задовільний, низький і критичний); розроблено й апробовано модель та експериментальну методику підготовки майбутніх менеджерів освіти до експертно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх закладах.

Ключові слова: майбутні менеджери освіти, підготовка, експертно-аналітична діяльність, педагогічні умови, загальноосвітній заклад.

АННОТАЦИЯ

Цисюань Вей. Подготовка будущих менеджеров образования к экспертно-аналитической деятельности в общеобразовательных заведениях. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Государственное учреждение «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского», МОН Украины – Одесса, 2018.

В первой главе «Теоретические основы подготовки будущих менеджеров образования к экспертно-аналитической деятельности» определена и обоснована структура феноменов «экспертно-аналитическая деятельность будущих менеджеров образования» и «подготовленность будущих менеджеров образования к экспертно-аналитической деятельности», уточнены понятия «экспертно-аналитическая деятельность», «экспертиза».

В структуре экспертно-аналитической деятельности менеджера образования выделено три взаимосвязанных компонента (гносеологический, инструментально-процессуальный, личностно-рефлексивный) с критериями (знаниевый, деятельностный, мотивационно-оценочный) и показателями.

Педагогическими условиями подготовки будущих менеджеров образования к экспертно-аналитической деятельности в общеобразовательных заведениях являются: интеграция содержания учебных дисциплин и формирования знаний, необходимых будущим менеджерам образования для осуществления экспертно-аналитической деятельности в общеобразовательном заведении; актуализация позитивной мотивации будущих менеджеров образования к экспертно-аналитической деятельности в процессе профессиональной подготовки; использования инновационных методов, которые способствовали приобретению будущими менеджерами образования опыта осуществления экспертно-аналитической деятельности в профессионально-педагогических ситуациях.

Во второй главе «Опытно-экспериментальная работа по подготовке будущих менеджеров образования к экспертно-аналитической деятельности в общеобразовательных заведениях» представлены критерии оценивания показателей, охарактеризованы уровни подготовленности будущих менеджеров образования к экспертно-аналитической деятельности в общеобразовательных заведениях, разработана и экспериментально апробирована методика

диагностирования указанного феномена, экспериментальная методика подготовки будущих менеджеров образования к экспертно-аналитической деятельности в общеобразовательных заведениях, представлены результаты констатирующего и формирующего этапов исследования.

Определены уровни подготовленности будущих менеджеров образования к экспертно-аналитической деятельности в общеобразовательных заведениях: достаточный, удовлетворительный, низкий и критический. Разработанная экспериментальная модель подготовки будущих менеджеров образования к экспертно-аналитической деятельности в общеобразовательных заведениях предусматривает три этапа: когнитивно-обогащительный, практико-действенный и самостоятельно-интерпретационный. В рамках каждого этапа определены учебные цели, содержание учебных элементов, средства реализации, ожидаемые результаты подготовленности будущих менеджеров образования к экспертно-аналитической деятельности, комплексная реализация педагогических условий.

Формирующий эксперимент был реализован путем включения в процесс профессиональной подготовки будущих менеджеров образования разработанного спецкурса «Лицензирование и аттестация учебных заведений», комплексного внедрения педагогических условий, модели и экспериментальной методики подготовки будущих менеджеров образования к экспертно-аналитической деятельности в общеобразовательных заведениях.

Результаты формирующего этапа эксперимента подтвердили эффективность предложенных педагогических условий, модели и экспериментальной методики подготовки будущих менеджеров образования к экспертно-аналитической деятельности в общеобразовательных заведениях.

Ключевые слова: будущие менеджеры образования, подготовка, экспертно-аналитическая деятельность, педагогические условия, общеобразовательное заведение.

ANNOTATION

Qixuan Wei. Training of Future Education Managers in the Field of Expert Analytics in General Educational Institutions. – Manuscript copyright.

Candidate's thesis in Pedagogy, specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”, Ministry of Education and Science of Ukraine – Odessa, 2018.

In the dissertation, the following pedagogical conditions of training future education managers in the field of expert analytics in general educational institutions have been distinguished: focusing educational disciplines on acquiring knowledge necessary for future education managers for carrying out expert analytics at a general educational institution; forming positive motivation of future education managers for

expert analytics in the process of professional training; applying innovative methods aimed at gaining experience by future education managers in expert analytics in various profession-related pedagogical situations). Besides, in the thesis, the essence and structure of “future education managers’ expert analytics” and “expert analytics skills of future education managers in general educational institutions” phenomena have been revealed; its components (epistemological, instrumental-procedural, personality-reflexive), criteria (knowledge, activity, motivation) with corresponding indicators have been distinguished and described. Levels of proficiency in expert analytics (sufficient, satisfactory, low, and critical) have been characterized. The model and experimental technique of training future education managers in the field of expert analytics in general educational institutions have been designed and verified.

Keywords: future education managers, training, analytical research, pedagogical conditions, general educational institution.

Підписано до друку 26.02.2018.
Обсяг 0,9 друк. арк. Формат 60x88/16 Зам. № 1011/18
Наклад 100 прим.

Надруковано у ФОП Бондаренко М.О.
м. Одеса, вул. В.Арнаутська, 60
т. +38 0482 35 79 76
info@aprel.od.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців ДК № 4684 від 13.02.2014 р.